

Gemengd bedrijf in voor malig kantoor

In het voormalige kantoor van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) in Heerlen moet het gemengde landbouwbedrijf FarmCity komen. V-focus sprak er met initiatiefnemer Henk van Latesteijn. “We willen efficiënt produceren, dichtbij de consument.”

Henk ten Have

Het CBS werd in 1978 in Heerlen gevestigd om de werkgelegenheid die verloren ging met het verdwijnen van de mijnbouw te compenseren. In 2009 verhuisde het semioverheidsorgaan naar een nieuw kantoor in de Zuid-Limburgse stad. De Rijksgebouwendienst verkocht het oude CBS-gebouw in mei van dit jaar voor een half miljoen euro aan de gemeente Heerlen die het voor hetzelfde bedrag direct doorverkocht aan vastgoedbeheerder Walas. Die wil er een combinatie van functies onderbrengen, waaronder verticale stadslandbouw en creatieve bedrijvigheid. Het zou twee vliegen in één klap slaan: hergebruik van grootschalige leegstaande kantoorruimte en nieuwe werkgelegenheid. Met het project FarmCity van Henk van Latesteijn wordt inhoud gegeven aan de verticale stadslandbouw. V-focus zoekt Van Latesteijn op in Heerlen, waar hij sinds kort de gebruiker is van 15.000 vierkante meter van het in totaal 48.000 vierkante meter grote voormalige CBS-gebouw. In de voormalige kantoorruimtes wil hij groente telen, vissen kweken en misschien ook wel kippen houden. “Het is de eerste poging in Nederland om in stedelijk gebied op grote schaal dagverse producten te produceren en af te zetten”, vertelt de initiatiefnemer van FarmCity. Van Latesteijn geeft eerst een rondleiding door een gedeelte van het complex. In de lift hangt nog een bord met de namen van de CBS-afdelingen die op de verschillende verdiepingen te vinden waren. De meeste kantoren staan nu leeg. Vanaf het dak is een groot deel van het gebouw te zien. Van Latesteijn wijst naar ‘zijn’ deel van zes verdiepingen en met meer dan vijftig verschillende ruimtes. Eén ruimte is inmiddels ingericht als kantoor van FarmCity. Daar vertelt Van Latesteijn over zijn plan. “Samen met andere partijen willen we hier producten produceren met een hoge toegevoegde waarde, zoals bijzondere slasoorten, paddenstoelen, kruiden of aardbeien van kwaliteitsklasse 8 of 9 – die zijn nu in Nederland niet verkrijgbaar. We gaan dus niet de concurrentie

aan met bijvoorbeeld de tomatentelers in het Westland.”
Waarom eigenlijk landbouw in de stad? “Het is een nieuwe oplossing voor stedelijke gebieden waar veel mensen wonen en weinig ruimte is voor land- en tuinbouw. Ook daar blijft behoefte aan vers, smakelijk en voldoende eten. Door een deel daarvan in de steden zelf te produceren, lukt het om in die behoefte te voorzien”, legt van Latesteijn uit.
Heerlen ligt in een verzorgingsgebied met 2,5 miljoen consumenten binnen een straal van 10 tot 15 kilometer. Vanuit de vraag van die consumenten wil FarmCity produceren. En dat kan volgens Van Latesteijn heel efficiënt met niet of nauwelijks afval. “Door de gesloten teelt is er geen ziekte- en plaagdruk, waardoor gebruik van bestrijdingsmiddelen niet nodig is. Ook kunnen we toe met minimale hoeveelheden water en energie door verschillende systemen aan elkaar te koppelen. Dat is al aangetoond met het Eco-Futura-systeem: tomatenteelt is gecombineerd met viskweek.” Energiebesparing wordt ook gerealiseerd door het gebruik van warmte dat de apparatuur van een datacentrum in het gebouw produceert. “De activiteiten van de verschillende gebruikers van het gebouw moeten elkaar versterken”, aldus Van Latesteijn.

Techniek niet ingewikkeldst

Per huidige unit van 250 vierkante meter zal FarmCity vorm gaan krijgen. Volgens Van Latesteijn hoeft er niet heel veel aan de kantoorruimtes te gebeuren om ze geschikt te maken voor de teelt van gewassen.
Voor de teelt zullen de modernste technieken worden ingezet, zoals klimaatbeheerssystemen van Priva en plant production units van PlantLab. Van Latesteijn: “Als ‘Agro Nederland BV’ zijn we er technisch toe in staat om dit gebouw op een efficiënte manier te gebruiken voor land- en tuinbouw. Nu gebruiken de verschillende agrarische sectoren hun technische systemen naast elkaar, nog niet met elkaar. FarmCity wil de systemen

als een collectief neerzetten: de kennis en kunde van alle sectoren combineren.” De techniek (de hardware) is overigens niet het ingewikkeldst, zegt Van Latesteijn. Grotere uitdagingen zijn volgens hem de benodigde verandering van mindset van potentiële deelnemers (de software) en het meekrijgen van de regelgeving (de orgware). Dat laatste is in het geval van FarmCity hoe dan ook gelukt: de gemeente Heerlen staat voor honderd procent achter het plan.

Rondeel

Voor een perfect kringloopsysteem, dat FarmCity moet worden, heb je eigenlijk dieren nodig. Maar daarbij denkt Van Latesteijn niet snel aan varkens en kippen. “Voor varkens en kippen in een gebouw met verdiepingen is nu geen maatschappelijk draagvlak. Dan moeten we daar niet aan beginnen. Ik denk eerder aan vissen en insecten zoals meelwormen. Die bevatten ook nog eens meer eiwit dan kippenvlees.”
Het is de bedoeling dat de producten van FarmCity direct aan de consument worden verkocht. De consument komt dus naar FarmCity toe. “Die moeten in en uit kunnen lopen. We willen een transparant bedrijf zijn en ook educatief”, aldus Van Latesteijn. Hij denkt wel dat consumenten aan het intensieve, gesloten teeltsysteem met alle techniek zal moeten wennen. “De perceptie van techniek is nogal veranderd. In jaren zestig was het sexy, maar nu denken mensen er anders over: ze vinden techniek juist bedreigend, te vaag. Maar de Rondeelstal voor legkippen is ook een intensief systeem met nieuwe technieken en die wordt door de mensen wel geaccepteerd. Dat was een positieve verrassing. Op een vergelijkbare manier willen we ook FarmCity ontwikkelen.”
Van Latesteijn was als directeur van Transforum, dat in 2004 werd opgezet ter stimulering van de duurzame ontwikkeling van de Nederlandse landbouw, betrokken bij de ontwikkeling van de Rondeelstal en ook bij projecten als Koe-Landerij en Nieuw Gemengd Bedrijf. Zijn tijd bij Transforum, dat in 2010 werd opgeheven, inspireerde hem om FarmCity op te richten. Niet alleen voor Nederland trouwens. “Het systeem kan ook een oplossing zijn voor de voedselproductie in stedelijke gebieden in het buitenland, zoals Cairo, Sao Paulo en Dubai. Met FarmCity kun je voedsel produceren op de plek waar het nodig is.”

HEROPEND

Henk van Latesteijn voor ‘zijn’ deel van het voormalige CBS-kantoor. Op 7 mei 2012 werd het kantoor heropend door demissionair minister Liesbeth Spies.

Foto: Henk ten Have